№ 1 (16)

Січень-лютий 1996 року

Реєстраційне свідоцтво ТР № 145

Газета заснована у квітні 1994 року

Дзвони Лемківщини

ЧАСОПИС КРАЙОВОГО ТОВАРИСТВА «ЛЕМКІВЩИНА» В УКРАЇНІ

З Різдвом Христовим, шановні лемки!

Товариство «ЛЕМКІВЩИНА» сердечно вітає всіх краян, їх родини з світлими Празниками Різдва Христового, Новим роком і Богоявленням Господнім.

Нехай Різдвяні дзвони принесуть у Ваші домівки спасіння і радість, здоров'я і щастя, мир і злагоду. Нехай Господь Бог зішле своє благословення на нас, матірну землю нашу Лемківщину, соборну Неньку—Україну.

Докладемо для розбудови нашої Держави душі, щирі серця, працьовиті руки і традиційну впертість. Веселих Свят!

ХРОНІКА НОВИН

19 грудня 1995р. Заходами правління міського товариства «Лемкіщина» Святий Миколай відвідав десятки лемківських сель у Тернополі.

* * *

24 грудня. Засідання правління Тернопільського обласного товариства «Лемківщина» по підготовці до Різдвяних і Новорічних свят.

* * *

19 січня 1996р. Тернопільське міське товариство влаштувало лемківський святковий вечір-забаву з нагоди Водохрещення-Йордану в Палаці культури «Текстильник», в якому взяло участь близько 250 лемківських родин. Освячення води провів о.Анатолій Дуда з Монастириська.

* * *

21 січня. Звітно-виборні збори Тернопільського міського товариства «Лемківщина», на яких головою правління обрано Андрія Лісняка, заступниками голови — Ярославу Бережнюк та Ігоря Дуду. Лемківська громада міста подякувала п.Ярославі Бережнюк за проведену плідну роботу на посту голови в звітному періоді.

* * *

27 січня. Засідання Колегії крайового товариства «Лемківщина» в Україні, на якому розглянуто хід виконання міністерствами і відомствами доручення віце-прем'єр-міністра Кабінету Міністрів України Івана Курбаса по вирішенню питання депортації українського населення з Польщі. В обговоренні взяли участь проф. Іван Щерба (Львів), доц. Степан Криницький (Івано-Франківськ), Олександр Венгринович (Тернопіль).

* * *

4 лютого. Звітно-виборна конференція Тернопільського обласного товариства «Лемківщина» в залі обласного тресту зеленого господарства. Головою товариства на другий термін обрано Олександра Венгриновича. Членами правління стали: Я.Бережнюк, О.Венгринович, І.Вовчак, С.Давида, М.Дзюжинська, І.Дуда, М.Куликовська, А.Лісняк, Г.Паньків, П.Сорока, В.Ступінський. В склад ревізійної комісії увійшли В.Блащак, М.Ліп'янин, О.Остапенко. На конференції були присутні гості з Львівського та Івано-Франківського товариств — В.Ардон і А.Ядловський.

Звіт про конференцію читайте в наступному номері часопису.

НОВА РАДІСТЬ СТАЛА

Нова радість стала, яка не бувала:
Над вертепом звізда ясна світло засияла.

Де Христос родився, з Діви воплотився,
Як чоловік пеленами убого повився.

Ангели співають, славу-честь звіщають,
На небеси і на земли мир заповідают.

Давид вигравае, в гусла ударяє,
Милозвучно і предивно Бога вихваляє.

Тож і ми співаймо. Христа прославляймо,
Із Марії рожденного в покорі благаймо:

Просимо Тя Царю, небесний Владарю,
Даруй літа щасливії сему господарю!

Дай нам мирно жити, Тобі угодити,
І з Тобою в царстві Твоїм во вік-віків жити!

Просимо Тя Царю,
Просимо Тя нині,
Даруй волю, верни славу
Нашій ненці-Україні!

У вінок Спасителеві світу

(колядки і поезії)

Ганна Черінь

У ЩЕДРИЙ ВЕЧІР

Хата рідна, біла і обдерта,
Образи прадавні на стіні...
Вовкулакою зима четверта
Виє по скривавленій війні.

Той без ніг вернувся, той безрукий,
Чужина одним, другим — тюрма...
А комусь у полі чорні круки
Виклювали очі... І дарма,

Що кричить гаркавий репродуктор
Про заможність, щастя й ордени,
Про дешеві ціни на продукти,
Про калоші та нові штани —

Не сховає смутку чистий сніг.
В кожнім серці зледеніла пустка...
Не одна від сліз намокла хустка
На розпутті схрещених доріг.

А в хатині тиша надвечірня,
Цокають спокійно дзигарі,
Та цвіркун собі співає мирно,
І сумні сидять господарі.

Мовчки, лиш думки, мов чорна галич.
А старі когось у гості ждуть,
Для кого у невідому далеч
Простелила килим сніжна путь.

Обізвався словом — «Виглянь, Мотре!»
(А у вікна б'ється заметіль).
І не знати, у віконце котре
Виглядати і чекать відкіль...

Ой, по кім так журяться? То може
Син єдиний, може і дочка...
Дай же, дай їм, милостивий Боже,
Тих, кого чекають — дочекать.

На світлині — Марія Мокрина Щетина

Народна цілителька

На Лемківщині, в дерев'яній хижі край села Богуша, що належало до Новосандецького повіту Краківського воєводства, 25 серпня 1920 року в родині Гаврила Тараса народилася чотирнадцята дитина — дівчинка Мокринка — Марійка. Правда троє дітей не вижило, зате після Мокринки народилося двоє (на сьогодні ще живе шестеро з рідні Тарасів).

Ліс, орна земля та худоба були основними засобами для існування багатодітної лемківської родини, де були всі здорові та витривалі.

Прапрабабка Мокринки — Марійки, теж Мокрина Хохоляк, жила 155 років. То була славнозвісна знахарка на всі Карпати. Баба Мотря жила 110 років. Вона славилася на околиці як акушерка-повитуха.

Бабина мама Пістина, тобто прабабка Мокринки-Марійки, лікувала очні захворювання. Очевидно, по генах маминого роду від прапрабабки успадкувала хист до знахарства і Мокрина-Марія.

Початкову освіту здобула вона в рідному селі Богуші. Вийшла заміж за лемка Щетину. Народила троє дітей. Та її чоловік, хворий з війни, помер у 36 років.

Люблять бабу Марію її внуки, бо вона мила й ласкава. Їх у неї аж десятеро та шестеро правнуків. Всі вони живуть у Копичинцях на Тернопільщині.

В її віршах, які пише у вільний час, звучать нотки суму за милим рідним краєм, за «своїми» людьми. Хотіла би вмерти в рідному селі, де народилася, звідки походить її рід.

Бабі Марії всього 75 літ. Вона в розквіті сил і повна енергії допомагати людям в хвилини смутку та печалі. Тож хай Господь дарує їй, як і прапрабабі, 155 літ у здоров'ї та радості.

Марія Бурдяк
м. Чортків

«Просвіта» в селі Одрехова

Порозкидала неволя лемків з великого мальовничого села Одрехова, що на Сяніччині, по всій Україні. Але не зломила той дух української культури і освіти, що дала жителям села «Просвіта», якою керував Осип Величко — нині відомий народний різбяр по дереву. Народився він в сусідньому з Одрехового села Бозька. Все своє життя пропагував слово Т.Г.Шевченка «Наша пісня, наша дума, не вмре, не загине...», узятий як епіграф до лемківської культури.

Своєю любов'ю до рідної землі, звичаїв лемків він заполонив серця селян. В 1943-44 рр. організував для газдів і газдинь курси — ветеринарний і ткацький. Працювала на громадських засадах хата-читальня. Бібліотекою відав Степан Гараус — сирота, що грамоту вивчив самоучкою і був дуже начитаний. Своїм природнім розумом і наукою освоїв професію летуна і в роки війни згорів в

дівчат, які після важкої праці щовечора спішили до світлиці «Просвіти» на репетиції і постановки вистав. Це Марися Луб'як-Одрехівська, наша Наталка Полтавка, як її любовно називали в селі, співуча Кася Милян — Маруся Богуславка, незмінний Гриць — Іван Скробала. Ставили вистави у своїм селі, їздили по сусідніх. Вистави «Наталка Полтавка», «Маруся Богуславка», «Ой не ходи, Грицю» сприймалися в переповнених світлицях хат-читалень своєї округи завжди на «браво».

Скільки ще добрих справ зробили б одрехівські просвітяни, якби не

започаткований на Лемківщині, дарує Україні. Він став майстром різьби по дереву, членом літературно-мистецького об'єднання «Хвилі Стрия», працівником Художнього фонду України, членом Товариства української мови імені Тараса Шевченка, членом товариства «Лемківщина», учасником багатьох міських, обласних, республіканських виставок, де представляє різьбу по дереву: серію портретів видатних діячів України, діячів культури, письменників, композиторів, співаків, художників, різбярів, князів Київської Русі і галицько-Волинського князівства, гетьманів і народних месників. Перелік його робіт: контурна різьба — 20 праць, екслібрис — 3 праці, суха тонована різьба — 86 праць. Видав дві книги — альбом і альманах «Конгрес 1940-1992рр.». Живе він в м.Стрию на Львівщині, цікавиться долею краян, радий зустрічам з ними, як і з своїми однодумцями по одрехівській

самоучкою і був дуже начитаний. Своїм природнім розумом і наукою освоїв професію летуна і в роки війни згорів в бою разом з літаком. Життя його було коротким, але духовно багатим. Односельці і до тепер пам'ятають і згадують добрими словами.

Не можу не згадати і наших акторів — поважних газд і газдинь, веселих хлопців і одрехівські просвітяни, якби не депортація! З того часу вже 50 літ не злітає над Одреховою українська пісня, не звучать на сцені вірші Т.Г.Шевченка і дует Одарки і Карася.

А провідник одрехівської «Просвіти» Осип Величко і нині свій талант, він в м.Стрию на Львівщині, цікавиться долею краян, радий зустрічам з ними, як і з своїми однодумцями по одрехівській «Просвіті».

Спомин О.Мигаля з м.Теребовлі

Записала Марія Палиця

Майстер Божою милістю

23 липня 1995р. в місті Ялті трагічно загинув Михайло Ілляш, лемківський різьбяр. Він народився 22.06.1941р. в с.Вілька Сяніцького повіту в селянській сім'ї. Покійний Михайло з дитинства цікавився різьбою, бо ріс в селі серед відомих різьбярів Орисиків, Стецяків, Беньчів, Одрехівських, Сухорських, Красівських та Ілляшів.

Влітку 1945р. мешканці с.Вілька були змушені покинути рідні гори та переселитися на схід. Його сім'я переселилась в Тернопільську область, Бережанський район, с.Гутисько, а згодом — в Морщин, де він провів молоді роки. Будучи вже добрим майстром різьби, він оформився різьбярем-надомником у Художній фонд у Львові.

Тут, зустрічаючись і спілкуючись з лемківськими різьбарями, його майстерність постійно зростала, а твори експонувались на виставках. Західний клімат від'ємно впливав на його здоров'я, і він був змушений переїхати в 1968р. в м.Ялту лікуватися. Там він залишився на постійне проживання з сім'єю.

Гірка доля розпорошила лемків скрізь, в Ялті він отримав квартиру, де по сусідстві вже давно проживав лемко з Одрехови Сяніцького повіту Іван Юрчак, який став його другом, натхненником, духовним батьком до всього рідного лемківського. Він наполегливо продовжує розвивати лемківську різьбу в Ялті, працює над оформленням інтер'єрів, стає відомим в Ялті і бере участь у виставках, часто у своїх художніх роботах він використовує українські народні мотиви.

Його несподівана смерть в Ялті стала великою втратою для українського мистецтва. Він був всіма любимий, любив Бога, любив мистецтво, і його любили всі.

Світла пам'ять про Михайла Ілляша, добру і чуйну людину, назавжди залишиться в серцях його рідних, близьких друзів, краян.

Степан Кіщак

На світлині: М Ілляш

УПРАВЛІННЯ МІНІСТРА АДМІНІСТРАЦІЇ, ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ОХОРОНИ СЕРЕДОВИЩА

з дня 9 серпня 1977р.

в справі змін деяких назв місцевостей у воєводствах: Короснянському, Новосандецькому, Перемишльському, Ряшівському і Тернoберезькому.

Від редакції: Шановні краяни! Перед Вами цікавий документ комуністичної Польщі про перейменування лемківських сіл і присілків. Поляки поспішно вилучили додаток «Руське» з багатьох сіл, як це було зроблено раніше при перейменуванні села Устя-Руське на Усцє-Горлкє. Давні лемківські назви подаємо в українській вимові, нинішні (перейменовані) — в польській. Перекладено з польської, за винятком прикметникових форм і назв гмін (міст).

I. ВОЄВОДСТВО КОРОСНЯНСЬКЕ

Бжезіна — Бережниця Верхня
Бжезьнічка — Бережниця Нижня
Бжежкі — Бережки
Бжузка — Березка
Хлоднік — Холодне
Чехув — Володзь
Донбрувка — Добрівка Руська
Двугополє — Дольжиця
Гурна Вєсь — Чистогорб
Грошувка — Горошівка
Грудек — Городок
Яблоніца — Яблониця Руська
Янкова — Ванькова
Ясснь — Ягінка
Йодлувка — Дворник
Мрочкув — Морохів
Нова Вєсь — Угорці Мінеральні
Окренжна — Голочків
Ольшанка — Вільшня
Ольшина — Росохате
Орле — Орелець
Остра — Скородне
Овчари — Лупінак
Подегродзє — Веремінь
Подгуже — Рябе
Поджече — Невістка
Подзамче — Гузеле
Пжедмесьце — Чертіж
Пжеленч — Прилуки
Пжелом — Дверник
Пжесмик — Протісне
Пжистань — Черевт
Розтока — Волосате
Жечкі — Станкова
Сади — Кретів
Саннікі — Стінки
Сенкувка — Суковате
Слонечка — Творильне
Станіславув — Гульське
Сточек — Гошовчик
Студзєнне — Студене
Шибістув — Дудинці
Сьредна — Середниця
Заколє — Довжиця
Залєсє — Ліщовате
Завадка — Завадка Морохівська
Завадувка — Жердинка
Зенбєнсько — Зубенське

II. ВОЄВОДСТВО НОВОСАНДЕЦЬКЕ

Сквєжин — Сквіртне

III. ВОЄВОДСТВО ПЕРЕМИШЛЬСЬКЕ

Богушув — Верхрата
Хмєльовіце — Німстів
Денброва — Горасць
Гранічне — Гурко
Грушовіце — Грушовиці
Ігнацув — Гнатківці
Яворіце — Яворник Руський
Явожина — Дахнів
Йодлова — Грушова
Каліновіце — Сірокосте
Копистно — Кописне
Коритув Дольни — Кобильниця Руська
Коритув Гурни — Кобильниця Волоська
Кровіца Любачовська — Кровиця Голодівська
Лєшно — Поздяч
Нізіни — Дусівці
Новіни — Новини Горинецькі
Ольшинка — Дмитровиці
Осетково — Манастир
Подгуже — Рожибівці
Подгужиска — Вітошинці
Подгродзє — Негрибка
Подлясек — Голубля
Полдєсє — Княжине
Погонь — Іскань
Подгранічне — Горечка
Полянка — Полянка Горинецька
Роздроже — Радрож
Смолінка Дольна — Башня Нижня
Смолінка Гурна — Башня Верхня
Сосьніна — Футори
Ставіска — Сташова
Томчикув — Брилинці
Вальтерув — Молодівці
Вярска Вєсь — Говники
Вітольдув — Аксманиці
Вітольдувек — Яксманиці
Загуже — Конюша
Заленже — Залужя
Завада — Будомир
Заводзє — Бігалі

Янкова — Ванькова
Яєснь — Ягінка
Йодлувка — Дверничик
Казімєжово — Мучне
Лісувек — Лісковате
Лонка — Улюч
Ленгі — Людина
Лукасєвіче — Ступосіни
Мєндзилєсє — Верліс
Мєндзигуже — Кулачне
Міодова — Ляхова

Шибістув — Дудинці
Сьредна — Середниця
Сьвєркова — Смеречне
Сьвєркув — Смерек
Сьвєжова — Свіжова Руська
Ткачова — Розпутя
Устронь — Паніщів
Вєтжина — Вітрилів
Воля — Воля Матіясова
Воля Садовска — Воля Кретова
Заціше — Дидьова

Кровіца Любачовска — Кровіця Голодівська
Лєшно — Поздяч
Ліпувка — Балаї
Любіце — Хотилюб
Ломіни — Уласів
Мєндзигуже — Дрогобичка
Мєдзилєсє — Жогатин
Млодзіце — Молодич
Надбжежна — Холовиці
Надсанє — Пральківці
Нівіска — Гурче

Заводзє — Бігалі

IV. ВОЄВОДСТВО РЯШІВСЬКЕ
Денбякі — Хикі-Дубняки
Йодлувка — Прихоєць

V. ВОЄВОДСТВО ТЕРНОБЕРЕЗЬКЕ
Цісув — Цісів-Ліс
Спокойна — Мордівна

Відзначення 50—річчя депортації лемків у Теребовлі на Тернопільщині

(фоторепортаж)

На світлині зліва угорі — лемківська громада Теребовлянського району.

Зліва внизу — на вулицях міста.

Справа внизу — гості урочистостей

В центрі — Ярослава Бережнюк, зліва Марія Байко.

Стефанові КРИНИЦЬКОМУ — 60!

Стефан Криницький народився 15 січня 1936р. в Криниці-Здрій. Його тато Семен, син Пантелеймона, був добрим господарем, фіякрував. У 1945р. всю родину виселили на Західну Україну. В 1953р. Стефан закінчив Станіславську фельдшерську школу і протягом двох років працював фельдшером. З 1955 по 1958 рік служив у війську. Згодом студіював у Станіславському медичному інституті і став лікарем у 1964 році. Тепер завідує кафедрою спортивної медицини і фізичного виховання в Івано-Франківській медичній академії, кандидат медичних наук, доцент. Автор більше 50 наукових праць.

Четвертий рік очолює Івано-Франківське обласне товариство «Лемківщина». Заступник голови Світової Федерації Лемків (СФЛ).

Щиро вітаємо з Ювілеєм визначного діяча лемківського руху в Україні і зичимо йому щастя, здоров'я і натхнення на многая і благая літа!

ЖИТТЯ

Я була і черешнею, й сливою —
І щасливою, й нещасливою.
Я була боязкою — й сміливою,
Розливала ласкавиці зливою.
На цілунки скупа, не спішилася,
І на потяг свій я запізнилася...
І лишилась чекати на станції.
Замість Львова попала до Франції.

І жила в несвоїм середовищі,
А ховалась від бомб в бомбосховищі.
Я навчилася жити під бомбами
І латала вибоїни пльомбами.
Що ж, без жодних причин помилилася:
Не до тих я богів помолилася,
Бо така вже в думках недомислена,
В математиці дій нерозчислена,
На мотузочку не прив'язана,
Миром Господа не помазана.
Ще й думками я так навантажена,
Що напевно нікому не бажана.
Я була і черешнею, й сливою,
Вмру щасливою й нещасливою.

* * *

Якби вдягла вбрання я водолаза,
Якби пішла хоч раз в аквалангісти,
Побачила б на дні морському казна —
Що нам дають у ресторанах їсти:
Потворні павуки, вужі та раки,
Що риб дурних принадлять і з'їдять...
Цвітуть медузи, як жоржини й маки
Оздобою заквітчаних проклять...
Цю згубу оминути і могли би,
Якби їм більше мозку в голові,
Безпомічні, в собі непевні риби.
Такі ж, як люди, поки ще живі...
Підводний світ подібний до земного,
Лиш зелень мутно-сіра і в'язка.
Каміння мохом обросло — нічого
Не видно, поки не торкне рука —
Під ним слизьке, огидне жабуриння,
І щось ворушиться, як в серці хробаки,
Коли його простромлює сумління
Так, що немиле сонце, ні зірки —
Але коли нічого не чіпати,
В воді усе прозоре і ясне,
Як і в душі, коли її приспати —
В омані біль сумління промине.

Ганна Черінь: «Славотворної праці вогонь ...»

У жовтні 1596 року було скликано

Все це, зрозуміло, викликало цілком

До 400-річчя Берестейської унії

Унія як історична необхідність

У жовтні 1596 року було скликано у Бересті собор, щоб урочисто проголосити унію (тобто союз) української і білоруської церков з римською католицькою церквою.

Це був наслідок тривалої довгорічної боротьби за єдність з Римом і відлучення від Московщини, як єдино можливий шлях порятунку нації і церкви.

Які причини передували цьому? Що зумовило пропаганду унії і жагуче бажання українських і білоруських єпископів з'єднатися з католицькою церквою?

Причин як політичних, так і суто моральних було чимало і вони загальновідомі. Я ж зупинюся тільки на деяких із них.

У середині XV століття для українського церковного життя була характерна повна дезорієнтація. Вищі достойники православної церкви прикривали світські привички архієрейською одіжжю. Церковні маєтки роздавали владики й архімандрити, немов приватну власність, своїм дітям і своякам. В монастирях панували шумні оргії і пияцтво. На таке розкішне життя треба було витрачати чималі кошти і їх діставали, як правило, за допомогою утисків простого народу. Все це, зрозуміло, викликало цілком природні негації в народу.

Потреба перетяти цей вузол стала ще більш пекучою, коли Московщина в 1589 році під єрархічним оглядом відірвалася від Царгорода та створила в себе Московський патріархат, що міг піддати під свою залежність також українські і білоруські землі.

Перший крок на шляху до унії зробив знаменитий Петро Скарга, що для цієї мети написав книгу «Про єдність Божої церкви під одним пастиром і про грецьке відступлення від цієї єдности». У цій книзі автор звертався до східнослов'янських народів, вирахував дев'ятнадцять помилок православної віри, підкреслював, що втручання світських людей у справи церковні не дає доброї надії на лад у ній і бачив вихід тільки в релігійній унії з Римом.

Прикметно, що присвятив цю книгу Скарга князеві Костянтину Острозькому, найвизначнішому членові української православної церкви, тим самим апелюючи до його совісті і серця.

Книга Петра Скарги мала найширший резонанс і зіграла величезну роль у позитивному вирішенні унії. Невдовзі у справі релігійного союзу папський легат Антон Посевін зустрівся з князем Острозьким, а відтак чотири українські єпископи — львівський, луцький Кирило Терлецький, холмський Діонісій Збируйський і турівський Леонтій Пелчицький — з'їхалися у Белзі й постановили з'єднатися з католицькою церквою. Згодом вони увійшли в переговори з польським королем і стали широко пропагувати справи унії. В найближчі роки до них приєдналися митрополит Михайло Рогоза, єпископ перемиський Михайло Копистенський і володимирський Іпатій Потій.

У 1595 році єпископи поїхали до Рима, де публічно заявили про своє прилучення до унії й видали брошуру про новий календар. І тут же постановили скликати наступного року Берестейський собор. Результати союзу з Римом мали найблагодатніший вплив на нормалізацію церковного життя, посилення моральності, а отже духовного здоров'я нації. Українська католицька церква неодноразово зіграла роль рятівника нашого народу, бо на крутих зламах історії залишалася тими, хто відстоює свободу і незалежність, вірність ідеалам добра і вищої Господньої справедливості. Про це написано сьогодні чимало і не потребує додаткових доказів. Українські католицькі священники завжди несли світло правди і освіти у народ, багато з них були не тільки вірними пасторами, а й активними громадськими діячами, письменниками і просвітителями.

На жаль, унія поділила українську націю на два табори, між якими досі триває пристрасна полеміка. Часто наші вороги нагрівали на цьому руки, розпалюючи нездорові пристрасті. Та сьогодні наш народ впевнено, і важко іде до своєї незалежності, а отже до утвердження історичної правди.

о.Михаїл Бедрій
с.В.Лубенки
Збаразький р-н
Тернопільська обл.

«Дзвони Лемківщини» — часопис крайового Товариства «Лемківщина» в Україні

Наша адреса: м. Тернопіль, бульвар Т. Шевченка, 21. Телефон 2-42-44.
Замовлення №420 Тираж 1000
Обсяг 1 друк. арк. Друк офсетний.
Орендне підприємство видавничо-поліграфічний комбінат «Збруч», м. Тернопіль, вул. Живова, 11

Редактор Петро СОРОКА
Редакційна колегія:
заступник редактора Ігор ДУДА, відповідальний секретар Парасковія ТРАЧ, Михайло БЕНЧ, Ярослава БЕРЕЖНЮК, Марія БУРДЯК (Чортків), Олександр ВЕНГРИНОВИЧ, Стефанія ПАНЦЬО, Володимир СТУПІНСЬКИЙ, Ілля ЧУЛИК (Львів), Анатолій ЯДЛОВСЬКИЙ (Івано-Франківськ).

Висловлені авторами думки можуть не співпадати з позицією редакційної колегії.

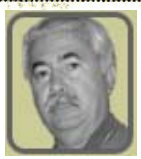

www.lemko.org
2010.07.23
14:29:14 +03'00'